

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 3.3.2009
COM(2009) 103 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ ОТ КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ
ПАРЛАМЕНТ**

**По-добър достъп на селските райони до съвременни информационни и
комуникационни технологии**

{SEC(2009) 254}

СЪОБЩЕНИЕ ОТ КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

По-добър достъп на селските райони до съвременни информационни и комуникационни технологии

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Ефективното използване на информационните и комуникационните технологии (ИКТ), благоприятствано от подобрен високоскоростен (широколентов) достъп до интернет, е общопризнат ключов фактор за повишаване на производителността и за насърчаване на иновациите в Европа, включително и в селските райони¹. То може да изиграе важна роля за насърчаването на предприемачеството и икономическия напредък в селските райони, като по този начин да допринесе за подобряване на конкурентоспособността на селското и горското стопанство, за повишаването на качеството на живот и да спомогне за диверсифицирането на икономиката в селските райони.

Осигуряването на висококачествен достъп до интернет може да помогне за отключване на потенциала на селските райони и може да ги превърне в по-привлекателно място за живот. ИКТ помагат на бизнеса да извършва дейността си по-ефективно и ефикасно и отговарят на техните нужди за бърз достъп до различни типове информация. Те създават по-широки възможности за започване на бизнес и улесняват предоставянето на жизненоважни услуги и подсигурият на по-добро качество на живот.²

Към момента съществуват значителни разлики в предоставянето и използването на електронни услуги и във високоскоростния качествен достъп до интернет между държавите-членки, като разликите между техните селски райони, както и между селските райони и градовете са дори още по-големи. По-голямата част от населението в селските райони получава услуги с по-ниско качество и на по-висока цена.

Европейският план за икономическо възстановяване³ подчертава значението на широколентовите комуникации за съвременната икономика и си поставя за цел всички европейци да разполагат с широколентов достъп до интернет към 2010 г. В тази връзка Комисията предложи допълнително финансиране в размер на 1 млрд. EUR, за да бъдат намалени разликите в широколентовия достъп до интернет, което ще позволи на селските райони да предприемат мерки за решаването на проблеми, пред които те вече са се изправяли в резултат на икономическата и финансовата криза⁴.

Настоящото съвместно съобщение е в отговор на искане от Съвета (за селско стопанство и рибарство) Комисията да проучи въпроса за осигуряване на по-добър достъп на селските райони до съвременни ИКТ, като специално споменава високоскоростния достъп до интернет⁵. То представлява принос в политическия дебат

¹ COM(2007) 803, 11.12.2007 г.

² Реч SPEECH/07/311 на комисаря г-жа Мариан Фишер Боъл

³ COM(2008) 800, 26.11.2008 г.

⁴ COM(2009) 36/2, 28.1.2009 г.

⁵ Заключение 7085/07 на Съвета от 19 март 2007 г.

относно това как развитието на селските райони спомага за осъществяването на целите на Лисабонската стратегия и на политиката на Общността в областта на ИКТ. В съобщението и приложението е използвана информация от проучването „Наличие на достъп до компютърни мрежи в селските райони“, завършено през декември 2007 г. по поръчка на ГД „Земеделие и развитие на селските райони“⁶.

2. ПОЛИТИЧЕСКИ КОНТЕКСТ

Създаването на общество, базирано на знанието и иновациите, е един от основните приоритети на ЕС, а ролята на развитието на селските райони в насърчаването на разпространението на ИКТ в тях беше отбелязано в обновената Лисабонска програма⁷.

През 2005 г. беше утвърдена стратегическата рамка i2010 за модернизиране и използване на инструментите на ЕС за водене на политика за насърчаване на развитието на информационното общество до 2010 г. В последвалата Декларация на министрите от Рига за електронно приобщаване (eInclusion)⁸ държавите-членки се споразумяха за постигането на няколко цели: например до 2010 г. да бъде намалена наполовина разликата в използването на интернет за групите, за които съществува риск от маргинализация, и да бъде повишена достъпността до широколентова инфраструктура, за да може тя да бъде на разположение на най-малко 90 % от гражданите и бизнеса в ЕС към 2010 г., мобилизиране на подходящите инструменти с общата цел предоставяне на широколентов достъп до интернет на всички европейци, включително мобилизиране на инструменти като структурните фондове (СФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), политиката на ЕС в областта на информационното общество и политиката на ЕС по въпросите на конкуренцията.

Политиката за развитие на селските райони представлява вторият стълб в Общата селскостопанска политика и е насочена към създаването на работни места, към растеж, конкурентоспособност и устойчивост на селското стопанство, горското стопанство, хранително-вкусовата промишленост и селските райони; усъвършенстването на човешките ресурси; поддържане и подобряване на околната среда; качество на живота и борба с климатичните изменения. В този контекст насърчаването на въвеждането и разпространението на ИКТ сред селскостопанските производители, производителите от хранителната промишленост и заетите в лесовъдството, както и в селските райони като цяло и в областта на селския туризъм, бяха определени като ключови мерки в рамките на стратегическите насоки на Общността за развитие на селските райони⁹. Европейската мрежа за развитие на селските райони е нов важен елемент в изграждането на политиката за селските райони, предоставяща форум за определяне на нуждите и за обмяна на добри практики.

Както СФ, така и (ЕЗФРСР) насърчават инвестициите в услуги в областта на ИКТ, инфраструктура, продукти, умения, което има големи косвени последиствия в рамките на отделните територии и между тях. В момента повечето инвестиции, планирани за

⁶ SAACNRA, 2007 г., http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/external/index_en.htm.

⁷ COM(2005) 330, 20.7.2005 г.

⁸ http://ec.europa.eu/information_society/events/ict_riga_2006/doc/declaration_riga.pdf.

⁹ Решение 2006/144/ЕО на Съвета от 20 февруари 2006 г. относно стратегическите насоки на Общността за развитие на селските райони.

развитието на информационното общество в селските райони и в по-слабо развитите райони, ще подкрепят развитието на електронните услуги, като инвестициите в инфраструктурата на ИКТ ще бъдат по-ограничени¹⁰. В областта на усъвършенстването на уменията и обучението, Европейският социален фонд (ЕСФ) и ЕЗФРСР осигуряват възможности за финансиране на физически лица и предприемачи, които работят в селски райони, като ЕЗФРСР предлага специални допълнителни възможности за селскостопанските производители, хранително-вкусовата промишленост и за лесовъдите. Седмата Рамкова програма за научни изследвания (РП7) допълнително насърчава изследванията и трансфера на иновации в селските райони, най-вече чрез инициативите „Региони на знанието“ и „Научноизследователски потенциал“, при които ИКТ е един от основните сектори.

Стратегическите насоки за развитие на селските райони за периода 2007 г.—2013 г. насърчават синергията и допълняемостта между развитието на селските райони, заетостта и структурните политики. В случая с ИКТ подобна синергия може да бъде най-ползотворно използвана чрез прилагане на мерките за развитие на информационното общество в селските райони, като например в рамките на по-обща регионални или национални стратегии за ИКТ, подкрепяни както от ЕЗФРСР, така и от СФ. Този стратегически подход следва да осигури съвместимост и допълняемост с регионалните и националните политики в областта на ИКТ. В този контекст Комисията, държавите-членки и заинтересованите лица следва да работят заедно за разработването на стратегия на ЕС за ширококолов достъп до интернет, за да се ускори разпространението и усъвършенстването на ширококоловите мрежи, както призовава Европейският план за икономическо възстановяване (ЕПИВ).

Постигането на по-добър достъп до интернет и до ИКТ в селските райони може да бъде смятано също така за важен фактор за (потенциалните) държави-кандидатки за членство в ЕС, както и за самия ЕС, тъй като вече е започнала тяхната подготовка за прилагането на политиките на ЕС, подкрепяна от предприєдинителните фондове на ЕС.

3. ОБЛАСТИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИ И СЪСТОЯНИЕ КЪМ МОМЕНТА

3.1. Развитие в областта на ИКТ и приоритети за селските райони

В своето съобщение относно намаляването на различията при предоставянето на ширококолов достъп до интернет (2006)¹¹ Комисията откри основните причини за различията между градските и селските райони в ширококоловия достъп до интернет, като например ниска гъстота на населението, отдалеченост и недостатъчна конкуренция. Други социално-икономически фактори, като например ниски доходи и недостатъчна образованост, липса на достъп до нови технологии, ниско качество на услугите, липса на приложения с подходящо съдържание за земеделския бизнес и за бизнеса в селските райони, ниска информираност или застаряващо население — всичко това допринася за ниските равнища на разпространение¹².

Стимулиране на търсенето: съдържание, услуги и приложения

¹⁰ Държавите-членки и регионите са очертали разделителните линии за използването на различните фондове на ЕС.

¹¹ COM(2006) 129, 20.3.2006 г.

¹² COM(2006) 129, 20.3.2006 г. и SAACNRA, стр. 64.

Приложенията на основата на ширококоловен достъп до интернет спестяват време и съкращават дистанцията, а също така позволяват услугите да достигнат до отделния човек и до предприятията в техните собствени общности. Централно място в насърчаването на търсенето и разпространението на обществени услуги по интернет и на ширококоловен достъп до интернет в селските райони заема **развитието на услугите и на подходящо съдържание**.

Съществуващите различия между градските и селските райони в сферата на ИКТ показват необходимостта националните и местни органи на управление и институции да инвестират в мерки за стимулиране на търсенето. Развитието и достъпността на публични услуги като например електронно управление, електронно здравеопазване и електронно обучение, са от решаващо значение, наред с уменията в областта на електронните комуникации и местните приложения.

Бизнес услуги, свързани с ширококоловен достъп и интернет, включително такива в областта на селското стопанство, следва да бъдат стимулирани, тъй като използването от предприятията на ширококоловен достъп до интернет е от решаващо значение за увеличаване на ефективността. Улесненият достъп на предприятията до интернет позволява по-добри информационни потоци, пазарна прозрачност и намиране на подходящи цени, което подобрява сътрудничеството в хранително-вкусовата промишленост и намалява трансакционните разходи.

Към момента използването на публични услуги в рядко населените райони на ЕС е по-ограничено, отколкото в гъстонаселените райони¹³. Например степента на използване на услуги във връзка с електронното управление в ЕС-27 е съответно 22,5 % в рядко населените райони и 32,9 % в гъстонаселените райони. Използването на интернет от МСП и микропредприятията в селските райони е много по-ниско в сравнение с големите предприятия, както показват данните в редица планове за развитие на селските райони (напр. България, Англия в Обединеното кралство и др.) МСП страдат по-специално от липсата на квалифициран персонал в областта на новите технологии¹⁴.

През 2008 г. около половината от хората в рядко населените райони от ЕС-27 (41,7 %) никога не е използвало интернет, в сравнение с 27,4 % от населението в гъстонаселените райони. В някои държави-членки около половината от населението никога не е използвало компютър (България, Кипър, Гърция, Италия, Португалия, Румъния, Малта и др.). В ЕС-27 едва 30 % от домакинствата в слабо населените райони използват технологията DSL за интернет достъп срещу 40 % в градските райони¹⁵. За периода 2005—2007 г. използването на DSL в градовете се е увеличило в по-голяма степен, отколкото в селските райони, а като цяло, на национално равнище нейното използване в селските райони е два до четири пъти по-ниско отколкото в градските райони¹⁶.

Ширококоловна инфраструктура

¹³ Определение на Евростат въз основа на степента на урбанизация.

¹⁴ COM(2008) 394, 25.6.2008 г.

¹⁵ Евростат

¹⁶ Определение на Idate за степен на селски характер на даден регион. Виж приложението за повече подробности.

Ролята на държавите-членки, регионите и местните власти е от жизненоважно значение за включването на социално-икономическите нужди на селските райони и на селското население в националните стратегии и националните/регионалните програми. **Текущите усилия** за подсигуряване на селските райони в ЕС със съвременни ИКТ връзки, включително използването на нови безжични и сателитни технологии, **следва да продължат и трябва да бъде увеличени**. В този контекст Комисията в своя ЕПИВ предложи допълнително финансиране от 1 млрд. евро. Публичното финансиране на подобни инициативи трябва да бъде съобразено с правилата за държавни помощи в Договора за ЕО.

През декември 2007 г. степента на разпространение на широколентовия достъп (DSL) до интернет достигна средно 98 % от населението в градските райони, докато в селските райони тя беше ограничена до само 70 % от селското население на ЕС-27¹⁷. Степента на разпространение в селските райони остава ниска в Словакия (39 %), Полша (43 %), Гърция (50 %), Латвия (65 %), както и в България и Румъния.

3.2. Участници, които пропускат възможността

Земеделски предприятия

Насърчаването на възприемането и разпространението на ИКТ в производството на храни като цяло, и в земеделския бизнес по принцип, е ключова мярка в областта на развитието на селските райони. Липсата на широколентов достъп до интернет значително понижава конкурентоспособността на селскостопанските производители, намалява възможностите им за прилагане на по-добро и по-иновативно земеделско управление, за приспособяване на моделите на производство към сегашното състояние на икономиката, за контрол на обема и качеството на производството и ограничава тяхната информираност по отношение на пазарите и на икономическите тенденции, научноизследователската и развойната дейност в областта на селското стопанство. Тя ограничава възможностите им за търговия, възпрепятства използването на консултантски услуги, ограничава техните контакти с местната и с националната администрации и пречи на участието им в процеса на вземане на решения. Липсата на достъп до интернет и на електронни услуги също така отслабва стимулите на земеделските производители за осъвременяване на техните професионални умения и намалява ефекта на разпростирането на ползи от една сфера в друга от споделянето и обмена на успешен професионален опит.

Малките и средните предприятия и микропредприятията

ИКТ биха могли да изиграят ролята на катализатор за (малките) земеделски и неземеделски предприятия, включително в сектора на производството на земеделски храни, за съвместна работа, за създаване на мрежи, като по този начин тяхната конкурентоспособност се засилва и нараства. Те биха могли положително да повлияят резултатите от тяхната работа и на тяхната производителност на труда и могат да помогнат на земеделските производители в изпълнението на многофункционалната им роля в селските райони. Могат да бъдат постигнати икономии от мащаба, като може да се улесни осъществяването на електронен бизнес, електронна търговия и електронно банкиране.

¹⁷ Определение на Idate за степен на селски характер на даден регион. Виж приложението за повече подробности.

Насърчаването на използването на ИКТ в хранително-вкусовата промишленост и създаването на инфраструктура, която да подsigури достъп на преработвателите на храни до интернет, може да се превърне във важен фактор за секторен растеж, като по този начин да доведе до повишаване на добавената стойност и до по-добро сътрудничество между земеделските производители и преработвателите.

Младите хора

Младите хора са един от основните двигатели на всяко развитие в областта на ИКТ в селските райони. Липсата на достъп до интернет ги изолира от световните събития и информационни потоци и намалява достъпа им до трудовите пазари и до средства за развитие на уменията, които да им помогнат да получат работа с по-добро заплащане. Създаването на достъп и на съответни приложения, особено за младите хора, които напускат училище и започват работа, са от изключително значение за тяхното насърчаване да останат в селските райони.

Жени

Все повече жени в селските райони стават предприемачи и се включват в социално-икономически дейности. Техният достъп до трудовите пазари трябва да бъде допълнително облекчен и един от начините за това е осигуряването на достъп до високоскоростен интернет, както и повишаването на компютърната им грамотност.

Възрастни хора и социални групи в неравностойно положение

Земеделски производител в края на своята трудова дейност, възрастни хора и социални групи в неравностойно положение в селските райони имат специфични нужди, много от които биха могли да бъдат удовлетворени чрез осигуряването на достъпни и подходящи технологии и приложения в областта на ИКТ. ИКТ биха могли да улеснят техният достъп до публични услуги, възможностите за работа и качествено образование.

3.3. Потенциално влияние на проектите в областта на ИКТ в селските райони¹⁸

С осигуряването на услуги, продукти и по-добра инфраструктура за селските райони могат да бъдат реализирани широк кръг ползи и положителни резултати. В същото време обаче трябва да бъдат взети под внимание съществуващите ограничения и опасения във връзка с околната среда.

Така например чрез инвестиции в системи за онлайн резервации и в уеб портали, земеделските производители и селскостопанският бизнес осигуряват по-добър достъп до информация и до възможности за отпих за местните и външните общности, повишават информираността за местните природни и социално-културни забележителности, увеличават броя на туристите, създават възможности за растеж и за повишаване на заетостта и насърчават националното икономическо и социално развитие.

Проектите в сферата на ИКТ могат също така да окажат силно положително влияние, ако се съсредоточат върху осигуряването на добавена стойност за местни продукти или

¹⁸ Въз основа на анализ на SAACNRA (2007 г.) на добрите практики, стр.25—38

върху подобряването на системите за управление на веригите за доставка, върху прецизното земеделие, идентифицирането и насърчаването на децентрализирани възобновяеми енергийни източници, като например биоенергия, върху опазване на природното богатство, предоставяне на информация за гражданите и бизнеса, предоставяне на данни за специфични групи потребители или за образователни цели, за изграждане на капацитет и др. В същото време могат да бъдат реализирани допълнителни ползи от прехвърлянето на положителните резултати от една област към друга област, които да доведат до увеличаване на употребата на биоенергия, до повишаване на достъпа до възможности за обучение, до развитие в областта на трудовите консултации, до ефективно предоставяне на обществени услуги, до насърчаване на устойчивото земеделие и не на последно място — до трансфер на иновации и до насърчаване на добрите практики.

4. ДЕЙНОСТИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ИКТ В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

4.1. ЕЗФРСР и ИКТ

Дейности

В текущия програмен период, във връзка с развитието на селските райони се обръща специално внимание на ИКТ. В 65 програми за развитие на селските райони (ПРСР) се споменава ширококоловия достъп до интернет и ИКТ в основния анализ, а в 37 ПРСР — в оценката *ex-ante* (от общо 94)¹⁹ Анализите потвърждават наличието на значителни различия между отделните държави-членки и региони. **В половината програмни области (44 ПРСР, подготвени от 7 държави-членки) състоянието на ИКТ в селските райони се оценява като средно, а в 16 ПРСР (13 държави-членки), като лошо.**

ЕЗФРСР подкрепя по различен начин развитието на бизнеса в областта на ИКТ, услугите, усъвършенстването на уменията и ширококоловия достъп до интернет в селските райони²⁰. Преките дейности във връзка с ИКТ като основна услуга за икономиката и населението на селските райони включват развитието на електронно здравеопазване, здравни консултации и здравна помощ, подкрепа за бизнеса, местни обществени услуги, мобилни или младежки центрове за ИКТ, точки за публичен достъп до интернет/комуникации, ширококолова инфраструктура, включително безжични технологии и т.н. Специфичните дейности, произтичащи от ситуацията, обхващат например оборудване в областта на информационните технологии в малките училища, транспортни услуги чрез телефонни повиквания, сигурност на жителите на селските райони, работа от разстояние или специфични инициативи на селата в сектора на ИКТ (47 ПРСР в 16 държави-членки)²¹.

За бизнес с неаграрен характер на земеделски производители в селските райони, който е свързан с ИКТ, се споменава в 21 ПРСР (15 държави-членки), като той обхваща развитието на електронни услуги, електронна търговия, достъп до интернет и

¹⁹ В това число шест рамкови и шест мрежови ПРСР, които обаче не са включени в анализа. Виж приложението за повече подробности.

²⁰ Инвестициите в хардуер и софтуер са допустими във всички програми.

²¹ Няколко държави-членки са избрали отворен вариант за съдържанието на някои мерки, без да уточняват каквито и да било приоритетни действия; те не се отчитат.

т.н. Земеделските производители могат допълнително да модернизират своето оборудване на основата на информационните технологии чрез мярката за **модернизиране на земеделските стопанства**. Създаването на сайтове за маркетинг и за електронни резервации, туристически уеб портали и информационни центрове характеризират мерките за ИКТ, свързани със **селския туризъм**, както предвиждат 34 ПРСР (13 държави-членки).

Създаването на услуги на основата на ИКТ, сътрудничеството в мрежа и създаването на клъстери, електронната търговия и електронният маркетинг ще бъдат основни цели за **неземеделски микропредприятия и бизнес инициативи в селските райони**, както се посочва в 28 ПРСР (17 държави-членки).

Земеделски производители, лесовъди и обработвателни предприятия в областта на хранително-вкусовата промишленост ще имат достъп до **значителна помощ за професионално обучение в областта на ИКТ и уменията за ползване на компютър** (40 ПРСР), електронното обучение (13 ПРСР), информационните дейности с използване на ИКТ (11 ПРСР) или мерки, специфични за района, като например създаването на мрежи, демонстрационни проекти или дистанционно обучение.

Използването на ИКТ за проекти в областта на опазването на околната среда е представено от дистанционни детектори на горски пожари и системи за мониторинг, комуникационно оборудване (напр. за предотвратяване на горски пожари) и изграждането на мрежи (14 ПРСР).

Развитието на селските райони също така ще подкрепи инвестициите в информационните технологии, като например мрежи в обществени сгради, обучение и информация относно екологични проблеми във връзка с Натура 2000, в съчетание с интернет форуми за обмяна на мнения, данни и електронни каталози за опазването на биоразнообразието, предоставяне на консултантски услуги, насърчаване на производителски групи, повишаване на уменията на селското население за работа с електронни продукти и т.н. Ще бъдат финансирани и национални и регионални уеб портали за мрежи за развитието на селските райони.

Дейностите по линия на ЛИДЕР биха могли да обхванат широк спектър от инвестиции в ИКТ в селските райони, като например за иновационни комуникационни технологии за туризма и промишлеността, за околната среда, културното наследство, за транснационалното и междутериториалното сътрудничество, за обучение и достъп до интернет.

Бюджет

Дейности в областта на ИКТ за развитие на селските райони са включени в редица инициативи, при които ще бъдат прилагани и мерки без връзка с ИКТ²². Общо, за основни услуги за селското население ЕЗФРСР ще изразходва 2,7 млрд. евро. Други 4,9 млрд. евро ще бъдат изразходвани за диверсифициране на земеделските стопанства, за създаване на неселскостопански микропредприятия и за селски туризъм. Дейностите в областта на обучението и информационното осигуряване по ЕЗФРСР (включително и

²² Програмирането на бюджета за развитие на селските райони се извършва на равнище оси и мерки, а не на равнище дейности. Поради това липсват данни за инвестиции, свързани с дейности.

за електронни умения) възлизат общо на 1,2 млрд. евро. Допълнителни средства за проекти за ИКТ могат да бъдат изразходвани по линия на ЛИДЕР и/или в рамките на други мерки за развитие на селските райони.

Немалък дял от средствата за техническа помощ в ПРСР са предназначени за инвестиции в хардуер и софтуер за публични администрации, за да може да се предлагат интернет услуги и консултации на (потенциални) кандидати.

Определяне на целите, текущ контрол и оценка

Общата рамка за мониторинг и оценка (СМЕФ) за развитие на селските райони за периода 2007—2013 г. осигурява сериозна база за определяне на целите, за мониторинг и оценка на ситуацията в селските райони, като се отчитат много показатели, включително и такива, свързани с ИКТ.

В контекста на СМЕФ Австрия например си е поставила за цел да даде възможност на 80 000 души да се възползват от по-добри услуги благодарение на достъпа до интернет, а Чешката република е определила като цел 70 000 души. Във връзка с навлизането на интернет Финландия си е поставила като цел да постигне безжично покритие на цялата си територия до 2013 г., а Литва се стреми да постигне покритие от 99 % с 2 500 точки за интернет достъп.

4.2. Фондове на политиката за сближаване и ИКТ

За постигане на общите цели е необходимо да бъде напълно използвана синергията между общностното, националното и/или регионалното финансиране и политиките, които оказват влияние върху развитието на ИКТ в селските райони.

В текущия програмен период фондовете на политиката за сближаване продължават да подкрепят развитието на ИКТ, включително и в селските райони. Приблизително 15,3 млрд. евро (4,4 % от бюджета на политиката за сближаване) ще бъдат пряко инвестирани в приоритетни области от сферата на ИКТ, включително за електронни обществени услуги и широколентова инфраструктура. Европейският социален фонд (ЕСФ) ще направи значителни инвестиции за електронни умения в рамките на различни стратегически приоритети, като например обучение през целия живот, адаптивност на работната сила и обучение на безработни, включително и такива в селските райони.

4.3. Научни изследвания

Научните изследвания са от значение за по-доброто разбиране на нуждите от ИКТ в селските райони, както и за установяването на ефикасни и ефективни начини за решаване на съществуващите проблеми. В допълнение към подкрепата на проекти по РП6 и РП7 бяха създадени две мрежи в рамките на Европейското изследователско пространство под линия на Постоянния комитет за земеделски изследвания (ICT-AGRI и RURAGRI), чиято дейност е съсредоточена върху координацията на национални изследователски програми, включително приложения за ИКТ в областта на селското стопанство и в селските райони.

4.4. ИКТ проекти в селските райони и движещи сили за тяхното успешно прилагане²³

ИКТ проектите в селските райони на Европа са фокусирани върху: (i) оборудване за достъп до интернет; (ii) съдържание, което е съобразено с това, което хората търсят и използват в интернет, включително услуги, които ги насърчават да се насочват към интернет и (iii) развиване на нови умения за достъп до интернет. С най-голям ефект са проекти, които съчетават трите аспекта.

В допълнение към доброто управление на проекти, икономическите, политическите и социалните фактори обхващат набор от условия, които са решаващи за успеха на ИКТ проектите в селските райони и могат да гарантират тяхната по-голяма адекватност на нуждите на местната общност, по-висока степен на навлизане и устойчивост.

Финансова подкрепа на Общността

Разходите за осигуряване на инфраструктура, за обучение и за адаптиране на услугите са по-високи в селските райони поради редица вече споменати причини. Много търговци съсредоточават дейността си върху гъстонаселените градски райони или перифериите на градовете, където могат да увеличат максимално пазарния си дял и възвръщаемостта на инвестициите си. В много случаи първоначалното навлизане на пазара на селските райони е бавно, тъй като там новите технологии са приемат по-скептично, отколкото в градовете. Публичните средства, включително **фондовете на ЕС, могат да помогнат за намаляване на различията в инвестициите в инфраструктура за достъпа до ИКТ, интернет услуги и други мерки за насърчаване на търсенето** в селските райони, включително в планинските части и на островите. От изключително важно значение е подходящото отчитане на нуждите на тези райони в националните и регионалните стратегии и програми.

Подкрепа от национални и регионални власти

Освен чрез подсигурирането на възможности за финансиране, през последните години устойчивостта и успехът на ИКТ проектите бяха значително повишени от **различните форми на национална и регионална подкрепа**. Независимо от това дали е била оказана финансова или правна подкрепа, или пък правителствата и местните власти са дали тласък на проектите, бяха реализирани ползи за земеделския, хранителния или неземеделския бизнес и за населението на селските райони.

Участие и сътрудничество на местните субекти

Ангажирането на местните (икономически) субекти може да окаже значително влияние върху даден проект, ако те самите имат интерес от използването на новите технологии. За постигане на устойчивост на проектите е необходимо **участието на местното население**. Създаването на местни, общностни или групови общи схеми за ширококолов достъп до интернет би могло да бъде стъпка към местни мерки за ширококолов достъп до интернет и към бъдещо подпомагане на (по-доброто) определяне на стратегиите относно ширококоловия достъп. Необходимо е да се обърне по-голямо внимание на **сътрудничеството в рамките на общностите** по

²³

Въз основа на анализ на SAACNRA (2007 г.) на добрите практики, стр.25—38

отношение на широколентовите ресурси и съоръжения и тяхната ефективна употреба. Това също така беше потвърдено от добрите практики в ЛИДЕР+.

Разбиране и отговор на нови бизнес възможности и нужди

Глобализацията и интернет създадоха интензивна бизнес конкуренция за пазари и клиенти. За да поддържат своя бизнес, предприемачите в селските райони трябва да реагират адекватно и да използват предимствата на ИКТ.

Разбирането на това **какво искат потенциалните потребители** и под каква форма може съществено да се повиши навлизането на новостите и да се подсигури правилния отговор на съществуващото търсене в селските райони. По този начин може да се постигне подобрене по проблеми като например безработицата, ниската степен на използване на интернет и достъпа до знания в селските райони. **Приобщаването в по-голяма степен към даден проект**, който може дори да изисква участие на местната общност в управлението, може да осигури по-добро възприемане на новостите, по-висока ефективност на инвестициите и продължаване на дейността след края на първоначалното финансиране.

4.5. Насърчаване на добри практики в областта на ИКТ в селските райони

Обменът на добри практики помага за насърчаването и развитието на иновационни продукти и услуги, създава добавена стойност при разработването на стратегиите, разширява знанията и показва как правилното използване на преимуществата може да се превърне в ценен и положителен резултат.

В рамките на външно проучване, направено под ръководството на ГД „Земеделие и развитие на селските райони“, бе подготвена база данни с **67 добри практики в областта на ИКТ в селските райони**, чието разпространение би могло да стимулира иновативните проекти и да подкрепи стратегиите за селските райони. Базата данни обхваща проекти, финансирани от частни средства и/или средства на Общността, най-вече в рамките на периода 2000—2006 г. Освен това те бяха включени в базата данни на европейския уеб портал за широколентов достъп до интернет, който беше създаден от Комисията през юни 2008 г.²⁴.

Подобен обмен на добри практики в областта на развитието на селските райони може да бъде включен допълнително в европейските и националните мрежи за развитие на селските райони, програмите Интеррег (Interreg) и да бъде популяризиран чрез ЛИДЕР.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

Развитието на ИКТ в селските райони изисква сериозен стратегически подход, при който има допълняемост и синергия между средствата и политиките на общностно, национално и регионално равнище, като всички те са насочени към развитието на селските райони.

С настоящото съобщение Комисията:

²⁴

www.broadband-europe.eu.

- отново заявява намерението да постигне към 2010 г. целта си „ширококолов достъп на всички до интернет“, така както е формулирана в ЕПИВ и припомня, че 30 % от селското население на ЕС²⁵ в момента не разполага с ширококолов достъп до интернет.
- призовава държавите-членки да използват финансирането на ширококоловата инфраструктура съгласно ЕПИВ по ефективен и ефикасен начин, като така насърчават икономическия и обществения живот в селските райони. За да стане това през 2009 г. следва да бъде направена целева адаптация на ПРСР, при която да бъдат взети под внимание нуждите на държавите-членки след одобряването от Съвета на предложението на Комисията;
- препоръчва разрастване на дейностите в подкрепа на търсенето и предлагането на ИКТ. В това следва да бъдат включени мерки за насърчаване на местния достъп и достъпа до услуга за пренос (backhaul) на приемливи цени до ИКТ инфраструктура и развитието на интернет услуги със съдържание, което е свързано със селското земеделие и неземеделския бизнес. Действията в подкрепа на търсенето следва да включват дейности, свързани с притежаването на персонални компютри, професионално обучение по ИКТ и електронен бизнес за фермери, преработватели в хранително-вкусовата промишленост, земеделския или неземеделския бизнес, както и прилагане на мерки за повишаване на компютърната грамотност сред населението в селските райони. Действията следва да бъдат съпътствани със създаване на мрежи, мониторинг спрямо определени показатели и други мерки (по възможност в рамките на съществуващите ИКТ обсерватории), чиято цел е да подкрепят местния и регионалния капацитет за управление, планиране и изпълнение на ИКТ проекти в рамките на ПРСР;
- насърчава държавите-членки и регионите да използват бюджетите за техническа помощ за проучвания/анализи относно ситуацията в областта на ИКТ в селските райони и в селското стопанство, описване на действащите ИКТ инициативи и следене на показателите за ИКТ;
- призовава държавите-членки и регионите в своите доклади за развитието на селските райони от 2010 г. нататък да указват свързаните с ИКТ действия, предприети през отчетната година и по възможност тяхното финансиране. Комисията е готова да докладва относно горепосоченото в работен документ въз основа на информация, представена от държавите-членки;
- призовава държавите-членки и регионите в рамките на техния междинен преглед през 2010 г. относно развитието на селските райони да сложат акцент върху ИКТ мерките, включително и в областта на селското стопанство, горското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, както и върху отбелязания напредък, въз основа на които да бъде предложено допълнително засилване на свързаните с ИКТ действия и корекции в ПРСР, където е необходимо;
- подчертава, че за постигането на ефективни резултати в селските райони са необходими правилно определяне на целите и допълняемост на финансирането на Общността за създаването на синергиен ефект. За постигането на тази цел от

²⁵

Определение на Idate за степен на селски характер на даден регион.

решаващо значение е тясното сътрудничество между националните и местните власти, които управляват различни фондове на Общността (СФ/КФ/ЕЗФРСР);

- подчертава важността на разпространението и споделянето на добри ИКТ практики в селските райони в рамките на европейските и националните мрежи за развитие на селските райони. Европейската мрежа за развитие на селските райони следва да направи полезни предложения относно прилагането на ИКТ политики в селските райони. Съответстващо на нуждите мероприятие ще бъде организирано през втората половина на 2010 г.;
- насърчава мениджърите на проекти в областта на ИКТ и дизайнерите в селските райони да използват европейските портали за ИКТ, които бяха създадени неотдавна (www.broadband-europe.eu и www.ePractice.eu).